

MATKAKERTOMUS käynnistä Akaan kirkkoissa (Viialan, Toijalan ja Kylmäkosken kirkot)

Akaan seurakunta oli pyytänyt kirkkohallituksen yliarkkitehti Antti Pihkalaa tutustumaan seurakunnan kirkkojen korjausasioihin ja Museovirastosta oli mukana Anu Laurila. Käynti Akaalla oli 27.10.2010, jolloin vierailtiin Viialan, Akaan (Toijalan) ja Kylmäkosken kirkkoissa.

VIIALAN KIRKKO

Tamperelaisen arkkitehti Jaakko Tähtisen piirtämä Viialan kirkko valmistui 1950. Se oli 1927 perustetun seurakunnan ensimmäinen varsinainen kirkkorakennus. Rakennusta on laajennettu 1982 pohjoispuolelle siipiosalla, jonka tyyli ja rakenteet jäljittelevät alkuperäistä osaa.

Kirkko on suorakaiteen muotoinen pitkäkirkko ja siinä on suhteellisen jyrkkälappeinen harjakatto. Sisäänkäyntipäätyä korostaa keskiaikaisten kivikirkkojen päätykoristeluja mukaileva kapeiden pystyikkunoiden sommitelma. Leveää pääovea reunustaa liuskakivipilasterien kannattama katos. Myös korkean campanile-tyyppisen kellotornin alaosassa on sotien jälkeiselle arkkitehtuurille luonteenomaisia liuskekiviupotuksia. Kuoriossa on kirkkosalia kapeampi. Matala sakaristo on alttaripäädyn toisella puolella ja kaksikerroksinen seurakunnallisten toimitilojen siipirakennus toisella puolella. Siinä oleva seurakuntasali on yhdistettävissä kirkkosaliin.

Kirkkosalin kiinteä sisustus ja sisäholvi ovat lämminsävyistä puuta. Salin alkuperäisessä sisämaalauksessa värityksen asiantuntijana on toiminut tamperelainen taidemaalari Gabr. Engberg. Kirkon koristeelliset kattokruunut ja valaisimet ovat Orno Oy:n tuotantoa.

Viialan kirkossa keskusteltiin erityisesti kirkkosalin sisämaalauksesta ja tornin rappauskorjauksesta. Sisämaalaustarve on noussut siitä, että vaaleat seinät ovat hyvin likaiset erityisesti lämpöpattereiden kohdilla, mutta muuallakin on pinnoissa tummentumia. Lisäksi rappaus on paikoin halkeillut seinissä selvästi. Seurakunta on ajatellut huoltomaalata seinät samalla vaalealla sävyllä kuin millä ne on viimeksi maalattu.

Tässä yhteydessä olisi kuitenkin suotavaa tehdä väritutkimus, jolla selvitetäisiin alkuperäiset, taidemaalari Engbergin määrittelemät värit. Tutkimuksen jälkeen olisi mahdollista vielä seurakunnan pohtia, halutaanko alkuperäiset sävyt palauttaa, vai pitäydytäänkö nykyisessä vaaleassa maalauksessa. Väritutkimuksen tekemisen yhteydessä voidaan myös teettää puhdistuskoe likaantuneiden seinien puhdistamiseksi maalauksen sijaan. Puhdistamisella tulee tavoitella tasaista seinäväritystä. Samalla on pohdittava lämmityksen osuutta seinien likaantumiseen ja sitä, voisiko lämmitystä jotenkin muuttaa tai säätää jatkossa.

Tähän liittyen ehdotettiin katon lämpökamerakuvausta ullakon puolella. Tällä voidaan selvittää ja paikantaa mahdolliset lämpövuodot yläpohjarakenteessa.

Kiireellisin korjaustarve kirkossa on kuitenkin tornin rappaus. Nykyisellään sieltä putoilee rappausa ja rappauksen ja seinärakenteen läpi imeytyy kosteutta seiiniin, mikä näkyy sisäpuolella maalipinnan vaurioina. Tornin korjaus tulee suunnitella ja toteuttaa mitä pikimmin.

TOIJALAN (AKAAN) KIRKKO

Toijalan kirkko on sisäviisteinen puinen länsitornillinen ristikirkko, joka on rakennettu 1816-1817 intendentinkonttorin C.Bassin ja A.W.Arppen piirustuksin. Torni on korotettu 1888, jolloin kirkko sai samalla ajalle ominaisia uusgoottilaisia koristemuotoja. Saarnatuoli ja Juho Forssellin 1881 maalaama alttaritaulu Kristuksen kirkastuminen ovat säilyneet alkuperäisessä asussa, mutta pääosa sisustuksesta on 1900-luvun alun ja 1930-luvun korjausten tulosta. (Korjaukset ovat vuosilta 1909 (H. Tiitola), 1934-1935 (sisä- ja ulkomaalaus, Kalle Carlstedt), 1954, 1966 (Th. Lindqvist) ja 1982-1983 (peruskorjaus, S. Rihlama)

Seurakunta toivoo, että kirkon alttarialuetta voitaisiin muokata siten, että pappi voi suorittaa toimituksia kasvot seurakuntaa päin. Tätä varten alttari olisi joko irrotettava seinästä tai rakennettava uusi lisäpöytä. Jälkimmäistä vaihtoehtoa suositeltiin ensisijaisesti tutkittavaksi ja suunniteltavaksi. Kunhan asiasta on luonnoksia, on syytä keskustella niistä Museoviraston (Anu Laurila) ja Kirkkohallituksen (Antti Pihkala) kanssa. Alttarialueen muutokset ovat olennainen muutos.

KYLMÄKOSKEN KIRKKO

Nykyinen kirkko on Kylmäkosken kolmas kirkko ja se on valmistunut vuonna 1900 Arkkitehtitoimisto Helin & Nyströmin suunnitelmien mukaan. Kylmäkosken kirkko on rakennettu puhtaaksimuuratusta punatiilestä. Tornillinen pitkäkirkko yhdistää uusgotiikan ja art nouveau'n aiheita. Päätyseinissä, samoin kuin tornin rungossa, on tiilikoristelua. Sisäänkäyntiä koristaa kookas ruusuikkuna. Sisätiloissa on alun perin ollut koristemaalauksia ja yleissävy on ollut melko vaalea (vanhaa väritystä urkutilassa nähtävissä). Vuonna 1968 sisätiloja on muutettu arkkitehtuuritoimisto Seppo Rihlaman suunnitelmien mukaan, jolloin mm. katon rakenteet maalattiin hyvin tummiksi ja urkuparven alle rakennettiin omaistenhuone ja varastotiloja.

Kirkon peltikatto on uusittu vuonna 1966, jolloin myös lisättiin mineraalivillaeristettä kattorakenteeseen. Katolta poistettiin korjaustyön yhteydessä jalkarännit, jotka ainakin osin korvattiin kouruilla. Nykyään edes kouruja ei ole joka kohdassa, mikä johtaa katon sadevedet paikoin suoraan seinille.

Kirkon lämmityssysteemi on uusittu vuonna 1984, jolloin mm. penkkeihin asennettiin lämmittimet. Muuten lämmitys tapahtuu ilmalämmityksenä.

Kylmäkosken kirkossa on kosteusongelmien vuoksi myös sisäilmaongelmia, erityisesti sakastissa. Siksi korjauksiin olisi ryhdyttävä ripeästi.

Tarkoitus on aloittaa katon korjaamisesta. Koko peltikate on uusittava ja samalla olisi hyvä parantaa kattorakenteen lämmöneristystä esimerkiksi polyuretaanilevyeristeillä, joilla saavutetaan haluttu eristystaso villaeristeitä ohuemmalla eristepaksuudella. Tärkeää on myös suunnitella sadevesien ohjaus katolta hyvin.

Toinen suuri korjausasia on kirkon lämmitysjärjestelmä ja siihen liittyen lattian uusiminen. Betoninen lattia on mittauksissa todettu kosteaksi, josta syystä se halutaan uusida. Tähän liittyen on selvitetty lämmitysjärjestelmän uusimista maalämpönä, joka hyödynnetään lattialämmityksenä.

Kolmas korjausasia ovat sisätilat ja niiden maalaus. Tätä varten on tehtävä väritutkimus ja selvitettävä, ovatko vanhat koristemaalaukset nykyisen maalin alla seinissä tallella. Väritutkimuksen perusteella päätetään, miten sisätilat tulevaisuudessa käsitellään.

Hämeenlinnassa 18.11.2010

Anu Laurila